

150 jaar Eendrachtskapel

1871 - 2021

Kerk van de HH. Laurentius en Ignatius

Voorwoord

Op zaterdag 1 mei 2021 was de Eendrachtskapel - toegewijd aan de HH. Laurentius en Ignatius - 150 jaar oud. Het was op 1 mei 1871 dat de kapel werd geconsacreerd.

De kapel behoorde tot het klooster van de Zusters van de Eucharistie. Het was een zogeheten publieke kapel. Van meet af aan stonden de deuren open voor gelovigen uit de stad om deel te nemen aan de viering van de eucharistie en aan de eucharistische aanbidding.

Sinds de zusters zijn weggetrokken hebben de gebouwen van het klooster en de ruime tuin plaats gemaakt voor nieuwbouw, voornamelijk woningen. De kapel met haar twee torens is gebleven.

Nog steeds gaan de deuren op gezette tijden open voor de eucharistie. Op vrijdag en zaterdag om 12.45 uur (voorafgegaan door eucharistische aanbidding) en op zondag om 18.00 uur in de Engelse taal.

Sinds een aantal jaren wordt de kapel van binnen en van buiten stapje voor stapje opgeknapt. Grote klussen van renovatie en aanpassing dak hebben we nog voor de boeg. De financiële middelen zijn tot nu toe beperkt dus voor elke nood moeten we de nodige middelen vinden.

In het oog springt het monumentale sacramentsaltaar, afkomstig uit de gesloten kerk van het Heilig Sacrament in Gouda. Bij de plaatsing van dit altaar in de Eendrachtskapel in 2017 is tevens het schilderwerk van de achterwand gerestaureerd. Er kwamen oorspronkelijke schilderijen te voorschijn, van de bruiloft in Kana en van het laatste avondmaal.

De kleine pastorie werd opgeknapt en geschikt gemaakt voor ontmoetingen in het kader van het R.-K. studentenpastoraat, onderdeel van de diocesane studentenparochie H. Catharina van Alexandrië. Ter wille van de gastvrijheid is vorig jaar de ontmoetingsruimte geheel opgeknapt en is in april het toilet bij de zijdeur van de kapel geheel vernieuwd.

Ook na 150 jaar is de kapel nog steeds een gastvrije plaats voor stilte en aanbidding, voor ontmoeting met de Heer in het heilig Sacrament en met elkaar in geloof.

Wilt u bij gelegenheid van het 150-jarig jubileum van de Eendrachtskapel helpen om in de kosten voor deze broodnodige aanpassingen te voorzien?

+ J.H.J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

Monstrans voor de aanbidding van het Allerheiligste.
De Eendrachtskapel beschikt over een prachtig versierde monstrans.

Plechtige eucharistieviering

150 jaar Eendrachtskapel

Gedachtenis van Sint Jozef Arbeider, 1 mei 2021

Mgr. dr. J.H.J. van den Hende

Openingswoord

Vandaag is een bijzondere dag. Niet alleen vanwege de heilige Jozef, maar ook omdat we vandaag exact mogen gedenken dat 150 jaar geleden deze kapel, behorende bij het klooster van de Zusters van de Eeuwigdurende Aanbedding van de Eucharistie, officieel werd ingewijd. Hij werd geconsacreerd door de bisschop van Haarlem. Rotterdam en Haarlem vormden toen één bisdom in 1871 en de bisschop, Mgr. Wilmer kwam naar hier om deze kerk te consacreren. Nog altijd hebben we de apostelkruisjes langs de muur, omdat niet alleen het altaar werd gezalfd, maar ook de muren werden gezalfd, indachtig de pilaren die de twaalf apostelen mogen vormen voor de eerste Kerk en voor nu. Nu is inmiddels deze kerk de oudste kerk in Rotterdam 150 jaar later. En we vieren het heel bescheiden, omdat het coronatijd is. Met een maximaal aantal mensen hier in de kerk, maar vandaag ook via de livestream die de mogelijkheid biedt om ook thuis mee te vieren en mee te bidden. En ik weet dat een aantal mensen dat ook zeker doet. En later zullen anderen misschien nog kijken naar deze eucharistieviering, omdat ze zich met hart en ziel verbonden weten met deze Eendrachtskapel.

Deze kapel was in Nederland destijds de eerste openbare kapel waar eenieder naar binnen kon komen voor de aanbidding van het Heilig Sacrament, 150 jaar geleden en nog gaan de deuren van deze kapel steeds weer open voor de aanbidding van de Heer in het sacrament, voor de viering van de eucharistie en voor het sacrament van boete en verzoening. Mogen wij deze dag de Heer danken voor zijn genadegaven. Allereerst de gave van het geloof die Hij in ons hart legt. Maar ook de gave van de trouw die vele mensen hebben opgebracht gedurende vele decennia dat deze kerk aan de Heer is toegewijd. In de tijd van de zusters, maar ook nadien toen de zusters vertrokken, bleef deze kapel een plaats van eerbied, een plaats van stilte en gebed, van verbondenheid met de verrezen Heer. Mogen wij in alle bescheidenheid stilstaan

bij 150 jaar Eendrachtskapel en daarbij de trouw van de bijzondere vader van Jezus, de voedstervader van onze Heer, Sint Jozef, voor ogen hebben, hoe hij vol trouw het heilswerk van de Heer met heel zijn hart ondersteunde. Mag ook ons leven getekend worden door die trouw omwille van de Heer, omwille van het geloof in onze tijd.

Homilie

Kolossenzen 3, 14-15.17.23-24

Voegt bij dit alles de liefde als de band der volmaaktheid. En laat de vrede van Christus heersen in uw hart; daartoe zijt gij immers geroepen als leden van één lichaam. En weest dankbaar. En al wat gij doet in woord of werk, doet alles in de naam van Jezus de Heer, God de Vader dankend door Hem. Verricht uw werk welgemoed voor de Heer, niet voor de mensen, in de overtuiging dat gij van de Heer als beloning het erfdeel zult ontvangen. De Heer die gij dient is Christus.

Matteüs, 13, 54-58

Hij begaf zich naar zijn vaderstad en onderwees hen in hun synagoge, zodat ze verbaasd zeiden: "Waar heeft Hij die wijsheid vandaan en de macht om wonderen te doen? Is Hij niet de zoon van de timmerman? Heet zijn moeder niet Maria en zijn broeders Jakobus, Jozef, Simon en Judas? Wonen zijn zusters niet allen bij ons? Waar heeft Hij dat alles vandaan?" En zij namen er aanstoot aan. Maar Jezus sprak tot hen: "Een profeet wordt overal geëerd behalve in zijn eigen stad en in zijn eigen kring." En wegens hun ongeloof deed Hij daar niet veel wonderen.

Broeders en zusters hier in de kerk en via de livestream. Het is vandaag een bescheiden eucharistieviering. Geen grote koren. Geen afgeladen kerk. Een bescheiden eucharistieviering. Maar we weten met de ogen van ons geloof dat een eucharistieviering, hoe bescheiden die ook gevierd wordt, altijd een hoogtepunt is van ons kerkelijk leven, altijd de bron van ons leven als christen. Want het allerbelangrijkste is dat de Heer zelf bij ons komt, wanneer we luisteren naar zijn woord en wanneer we de eucharistie vieren en zijn kruisdood en verrijzenis gedenken. Wanneer we mogen beamen, dat we bij Hem horen en na onze zonden beleden te hebben, Hem mogen ontvangen, zijn lichaam en bloed. Dus hoe bescheiden deze eucharistieviering ook is, het blijft de grootste rijkdom die de Heer ons geeft, de grootste rijkdom op aarde.

In deze kerk, broeders en zusters, heeft die eucharistie altijd een centrale plaats gehad. Misschien zal men zeggen: dat is toch in elke katholieke kerk zo, wanneer het altaar centraal in de kerk te vinden is, wanneer de Heer in het sacrament wordt bewaard waardoor een kerkgebouw altijd bewoond is zelfs als wij mensen naar huis gaan. Maar meer nog dan een gewone katholieke kerk is deze kerk altijd het centrum geweest voor de eucharistische aanbidding en de viering van de heilige Mis. Want de zusters die hieromheen woonden in een klooster, die hadden juist dat leven met de Heer in het heilig Sacrament als fundament, als basis van hun kloosterlijk leven. Niet af en toe een uur, zoals we nu gewend zijn te doen, maar de zusters wisselden elkaar af en baden voor het heilig Sacrament uur na uur, dag en nacht. Dat heet dan 'eewigduurende aanbidding'. Het is niet eeuwig in de zin van dat het duizenden jaren doorgedaan is. Maar wel van dag tot dag, van nacht tot nacht. Want de Heer staat centraal in ons leven en de eucharistie is bron en hoogtepunt voor ons als kerk. En we moeten natuurlijk ook de aanbidding in deze kapel niet losmaken van de aanbidding op vele andere plaatsen in de wereld. Want deze kerk, deze kapel is deel van de wereldwijde Kerk van Christus en op veel plaatsen wordt indachtig de oproep van de Heer om te waken en te bidden steeds opnieuw ook de eucharistie vereerd. De Heer die de verrezene Heer is die gekruisigd is, die gestorven is om onze zonden, Hij heeft zichzelf gegeven, opdat wij leven hebben. En zo is in deze kapel, in verbondenheid met vele plaatsen in de wereld, een voortduurende aanbidding van het heilig Sacrament werkelijkheid.

Een bescheiden eucharistieviering. Maar niet minder hoog en minder rijk dan een plechtige, gezongen mis. En weet u wat het is? Ook deze kapel deelt in die bescheidenheid. Was er vroeger vanaf de achterkant nog enig zicht op deze kapel, omdat daar een tuin lag aan de Eendrachtsweg, nu daar een hoger gebouw is gekomen na het verdwijnen van het klooster en de tuin is de kerk nog meer in de verborgenheid. Pas als je hier de straat aan de voorkant inloopt, de Eendrachtstraat, zie je de torens en zie je de gevel van de kerk met de steile trap om binnen te komen.

Een bescheiden eucharistieviering vandaag, een bescheiden kerk. Het past helemaal, broeders en zusters, ook bij de persoon van de heilige Jozef die in het evangelie naar voren komt als een trouw man die de Verlosser verwacht die bidt en die werkelijk dienstbaar wil zijn. We

horen niet veel van hem in het evangelie. Sterker nog, er is geen enkele zin waarin hij zelf aan het woord komt en zelf spreekt. We horen alleen een aantal passages over hem. Hoe hij geschrokken was toen Maria zwanger bleek te zijn, hoe hij in stilte dacht van haar weg te gaan, maar dat hij door een engel aangesproken, door dromen gewaarschuwd, uiteindelijk vol trouw Maria en het kind beschermt, behoedt en met zijn eigen leven dient. Het is bescheiden en tegelijkertijd cruciaal. Het is heel klein en tegelijkertijd onmisbaar in de geschiedenis van God met de mensen. Hoe bescheiden de eucharistieviering ook is, zij is een bron een hoogtepunt. Hoe verborgen deze kerk ook in de stad ligt, het is een plaats waar de Heer aanwezig is die gestorven en verreezen is. En de heilige Jozef, hoe bescheiden ook, met geen enkel citaat van hem in het evangelie, spreken zijn daden als een voorbeeld en zijn ze voor ons een levende uitnodiging om ook zelf ons toe te vertrouwen aan de Heer.

Vandaag, 1 mei, is de gedachtenis van Sint Jozef de werkmans, door paus Pius XII ingesteld in 1955. Dus toen deze kerk werd gebouwd en geconsacreerd in 1871 bestond die dag nog niet op onze liturgische kalender. Maar gelukkig de heilige Jozef wel. En nog meer de verreezen Heer is vanaf het begin met ons onderweg en de eucharistie is steeds opnieuw bron en hoogtepunt die onze kerk opbouwt. En zo is vóór alles de eucharistie het fundament van dit kerkgebouw. Deze kerk die op palen staat in het wat drassige gebied van Rotterdam, heeft als eerste fundament Jezus zelf die gestorven en verreezen is en die zegt: Ik ben met u tot aan het einde van de tijd.

Broeders en zusters, dat deze kapel zo voor de heilige eucharistie en de aanbidding van het sacrament werd ingericht en in onze streken na 1853 (herstel van de kerkelijke hiërarchie) de eerste plaats was met een publieke kapel waar de deuren open stonden voor die eeuwigdurende aanbidding, dat mag ons ook vandaag bewust maken van het belang om er samen te komen rond de Heer en om ook werkelijk de eucharistie te vieren en de Heer te aanbidden in het sacrament. Misschien zullen mensen zeggen: ja maar dat is wel erg achter gesloten deuren, als je eenmaal binnen bent, gaan de tochtdeuren met matglas weer geruisloos achter je dicht. En dan merken ze er buiten helemaal niets van. En dat klopt ook. Het staat niet in de krant. Er zijn geen mensen die hier met bussen vol naartoe komen. Maar weet wel dat wat op deze plaats gebeurt van groot belang is voor de Kerk en de wereld. Heel direct komt

uit de aanbidding ook de groei van ons geloof voort. Heel direct komt uit de aanbidding ook onze liefde voor de naaste steeds meer tot bloei. Vanuit de eucharistie krijgen we de kracht om ook in onze wereld trouw te blijven en te geloven, ook als het moeilijk is, ook als we worden tegengewerkt of ons alleen voelen staan.

En zo is dat hier ook geweest. Want het klooster en de kerk met zijn aanbidding en eucharistievieringen zijn ook een plaats geweest van diaconie, van naastenliefde. Van hieruit werden activiteiten ondernomen om voor armen en kwetsbaren in de stad van betekenis te zijn. En hier was ook een retraitehuis, opdat mensen op adem konden komen met meditatie en stilte. En nu zelf, broeders en zusters, als u hier bent, als u de eucharistie komt vieren, als u de Heer in de stilte van deze kerk in het sacrament aanbidt, is het ook niet voor u onmisbaar in uw groei als christen nu? Is die aanwezigheid en zijn de gaven van de Heer ook niet voor u hier en nu de opbouw van uw geloof en van de Kerk?

Deze kapel, broeders en zusters, is ook bij het 100-jarig bestaan met grote luister bejubeld als een plek van gebed.

En het jubileumboekje zegt: deze plek is heel bijzonder, want zijn de grote oude katholieke kerken die gebouwd werden door de grote brand na het bombardement in de Tweede Wereldoorlog verwoest, deze kapel aan de rand van de zone waar het vuur heeft gewoekerd is behouden gebleven. En zouden we ook nu niet met het oog op de toekomst en met de opbouw van de Kerk voor deze kapel moeten zorgen, in geloof, in liefde en blijven vieren wat de Heer ons heeft toevertrouwd in de eucharistie, en Hem te blijven ontmoeten wanneer Hij bij ons is in

Beeld van de heilige Jozef in de Eendrachtskapel.

Vervaardigd door de Rotterdamse kunstenaar Gerard Héman.

het heilig Sacrament. Om ook nu in liefde te branden voor zijn woord en ook nu ten volle dienstbaar te zijn voor de Kerk in de stad, in ons bisdom, in onze wereld.

En zo is deze viering vandaag heel bescheiden en zal het aan veel mensen voorbij gaan. Als het maar niet óns hart onberoerd laat. Want waar de Heer in de eucharistie aanwezig is, wil Hij ook in ons hart wonen. Waar de Heer in de eucharistie aanwezig is, wil Hij ook in ons de liefde die de eerste apostelen zo kenmerkte versterken. En misschien zal men zeggen: ach, die kapel, die ziet er helemaal niet zo mooi uit van buiten en er moet van alles aan gebeuren. Dat zeiden ze ook tegen Jezus: Wie is Hij eigenlijk? We kennen zijn hele familie, niks bijzonders. Hij was maar gewoon de zoon van een timmerman. Wat moeten we daar nu van verwachten? Wat verbeeldt Hij zich?

In het licht van die spanning tussen bescheidenheid en Gods heilsplan, in het licht van die spanning door te kijken met de ogen van de wereld of met de ogen van het hart, met de ogen van 'profit' alleen of met de ogen van het geloof, kunnen we ook nu niet anders zeggen: het is een bescheiden kerk en er zullen er mooiere zijn. De Notre Dame, de Sint Pieter, ook de oude Laurens kerk hier in de stad trekt meer aandacht en bewondering. Maar voor de Heer is deze kapel niet te klein, niet te min en niet onbelangrijk. Want hier ontmoet Hij ons en wij mogen Hem hier ontmoeten. En zo is het in de eucharistie steeds opnieuw de ontmoeting met de Heer die telt. Het stond zo mooi in de eerste lezing: dat de vrede van Christus mag heersen in ons hart. Dat is niet eenvoudig in tijden van oorlog, van haat, van ellende, van pandemie, van verdeeldheid en partijzucht. Laat die vrede, broeders en zusters, onze eerste vraag aan de Heer zijn: leg in ons hart niet alleen het geloof dat U ons wil schenken, maar ook de vrede die erbij hoort. Niet alleen de vrede die daarbij hoort, maar ook de liefde die uw eigen leven zo gekenmerkt heeft en die we steeds opnieuw in iedere eucharistieviering mogen ontmoeten en ontvangen. 'Verricht uw werk welgemoed voor de Heer' Kolossenzen 3, 23). Bij dit werk hoort ook ons bidden, hoort ook onze kerkgang, hoort ook dat wij elkaar vasthouden en opbouwen. En zo mag deze plek als centrum van eucharistie en aanbidding een vruchtbare uitwerking blijven hebben. Amen.

Slotwoord

Aan het einde van deze eucharistieviering op 1 mei, waarin we markeren dat 150 jaar geleden deze kapel werd ingewijd, mogen we ook Gods zegen vragen, van diezelfde Heer die het fundament is van dit huis. Heel bijzonder voor de zusters die in Nijmegen leven en in Brussel, die aan het begin deze kapel zo hebben opgebouwd en trouw zijn gebleven vele jaren. En die nog op andere plekken met hun aanbidding en hun liefde voor de Heer hun dienstwerk vervullen. We bidden ook om zegen voor allen die hier komen en gaan. Niet alleen op dit moment in deze tijd, maar ook in de vele decennia hiervoor. En die ook na het vertrek van de zusters en de sluiting van het klooster met zoveel liefde en aandacht zorg hebben gedragen voor dit godshuis, trouw aan de Kerk, trouw aan de Heer en zijn evangelie. Ook willen we Gods zegen vragen voor de Engelstalig gemeenschap die sinds jaren hier op zondagavond de eucharistie viert en die vandaag voor ons de livestream verzorgt. We willen Gods zegen vragen voor onze stad, omdat wij geloven dat ons bidden, de vrede die de Heer ons geeft, vruchtbaar is voor de wereld waarin wij leven. En zo gaan deze deuren niet alleen open om binnen te komen. Ze gaan ook open om naar buiten te gaan en met de Heer in het hart te getuigen van zijn liefde. Soms heel klein, soms onopvallend en zeker met vallen en opstaan. Maar kijk naar de heilige Jozef, ook het kleine dat verricht wordt, is nodig voor de groei van Gods Rijk. Ook het kleine dat wij doen draagt bij aan het apostolaat en de zending van de Kerk. Vragen we daarvoor Gods zegen.

150 jaar Eendrachtskapel

De kapel is nauwelijks zichtbaar in het straatbeeld, maar centraal gelegen in de stad en veel mensen komen er naartoe voor gebed en het vieren van de eucharistie. Wie vanuit de Witte de Withstraat in het uitgaanscentrum van Rotterdam afslaat naar de Eendrachtsstraat, merkt de kerk vaak pas op voor de deur en de korte trappen die omhoog leiden. Officieel heet de kapel “Kerk van de HH. Laurentius en Ignatius”. In de volksmond wordt de kapel “Eendrachtskapel” genoemd, naar de straat waaraan hij is gelegen.

Deze kapel is de oudste rooms-katholieke kerk in de stad Rotterdam die als zodanig in gebruik is. Hij is gebouwd in 1871 als aanbiddingskapel van het heilig Sacrament. In die tijd maakte de kapel onderdeel uit van het complex met het klooster van de Zusters van de Eeuwigdurende Aanbidding. De zusters hadden in hun klooster een eigen kapel en daarnaast stond de Sacramentskapel, de huidige Eendrachtskapel. In de grote rozetramen is een symbool van een hostiewonder afgebeeld.

Tot de jaren ‘80 van de vorige eeuw was de Eendrachtskapel in gebruik voor de dag en nacht aanbidding van het Allerheiligste. De zusters vertrokken, het klooster werd afgebroken en ervoor in de plaats kwam woningbouw. Maar de Eendrachtskapel is nog steeds in gebruik als rooms-katholieke kerk.

Elke vrijdag en zaterdag wordt de eucharistie gevierd in het Nederlands, voorafgegaan door eucharistische aanbidding en met de mogelijkheid om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen. Elke zondag is er een eucharistieviering in het Engels voor de studenten van de internationale studentengemeenschap. De Eendrachtskapel beschikt tegenwoordig ook over een livestream, zodat mensen vanuit huis mee kunnen vieren. Dat bleek nodig in coronatijd, maar is voor een internationale gemeenschap ook een manier om verbonden te blijven als mensen vanwege familiebezoek elders zijn.

Heel bijzonder werd de livestream ingezet tijdens de “24 uur voor de Heer”, het initiatief dat paus Franciscus sinds enkele jaren bevordert om voorafgaand aan Pasen 24 uur eucharistische aanbidding

te houden. De 24 uur aanbidding werden live gestreamd vanuit de Eendrachtskapel, waarbij na het ingaan van de avondklok in de nacht vier mensen vanuit de studentenparochie in de kapel bleven om het gebed doorgang te laten vinden. Zoals ook de zusters vroeger het gebed dag en nacht doorzetten.

Rozetraam in de Eendrachtskapel.

“Herstel van de geschonden liefde” wil voor de zusters zeggen: eerherstel aan God door eeuwigdurende aanbidding.

De livestream van de Eendrachtskapel maakte het ook mogelijk om op 1 mei het 150-jarig jubileum van de kapel te vieren. Het aantal aanwezigen in de kerk was door corona noodgedwongen klein, maar via de livestream kon wie wil meevieren, dankbaar voor wat de zusters 150 jaar geleden in het centrum van de stad Rotterdam zijn gestart en wat door de jaren heen door de inzet van velen voortgang heeft gevonden.

- www.eendrachtskapel.nl
- [Livestream van de viering van 150 jaar Eendrachtskapel op YouTube](#)

Steun de Eendrachtskapel

In de afgelopen jaren mocht de geloofsgemeenschap van de Eendrachtskapel welwillende giften ontvangen van particulieren, van religieuze congregaties en orden en van fondsen. Deze donaties, groot en klein, waren werkelijk onmisbaar om herstelwerkzaamheden te kunnen uitvoeren aan de kapel en aan het parochiehuis. Met hun bijdrage onderstrepen de gevers hoe waardevol ze het vinden wat er in de bescheiden, mooie kapel en in het eenvoudige parochiehuis voor jong en oud gebeurt.

De Eendrachtskapel is een plek waar Rotterdammers en mensen uit vele landen binnen en buiten Europa hun geloof beleven en elkaar ontmoeten, wat een daadwerkelijke steun geeft in het dagelijkse, soms weerbarstige of eenzame leven.

Zo voegt de Eendrachtskapel vandaag de dag een nieuw en sprankelend hoofdstuk toe aan haar lange geschiedenis, die haar beginpunt vindt in de inspiratie van de Zusters van de Eeuwigdurende Aanbidding, in hun liefde voor God en hun inzet voor ouderen, armen, kwetsbare mensen in Rotterdam en omgeving.

Om het goede werk van de Eendrachtskapel de komende jaren voortgang te kunnen laten vinden, en verder te kunnen laten groeien, is herstelwerk aan het dak en aan de fundering onontkoombaar. Wilt u bij gelegenheid van het 150-jarig jubileum van de Eendrachtskapel een financiële bijdrage geven? Een gift overmaken kan via IBAN NL92 INGB 0000 0904 17 t.n.v. HH. Laurentius en Ignatius, Rotterdam. Of scan de QR-code en maak uw gift eenvoudig en veilig over via de website van de Eendrachtskapel.

Eendrachtskapel Rotterdam

Uitgave: Kapel van de HH. Laurentius en Ignatius
("Eendrachtskapel"), mei 2021

Fotografie: Ramon Mangold
Vormgeving: Bovenwijs
Drukwerk: MultiCopy

Eendrachtskapel

Eendrachtstraat 95, Rotterdam (of zij-ingang aan de Eendrachtsweg 46)
E. info@eendrachtskapel.nl
I. www.eendrachtskapel.nl

IBAN NL92 INGB 0000 0904 17

t.n.v. HH. Laurentius en Ignatius, Rotterdam

